

**ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ**

ВОСЬМА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина чотирнадцята

Стенограма пленарного засідання

28 грудня 2022 року

Київ 2022

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ІХ СКЛИКАННЯ

ВОСЬМА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина чотирнадцята

Стенограма пленарного засідання

28 грудня 2022 року

Управління редакційного опрацювання
Головного управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Середа, 28 грудня 2022 року)

Частина чотирнадцята

Звернення Президента України із Посланням до Верховної Ради
України про внутрішнє і зовнішнє становище України ...4

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
28 грудня 2022 року, 13 година 35 хвилин
(Після перерви)*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, слава Україні!

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні народні депутати! Шановні присутні! Прошу займати місця. Але перед продовженням пленарного засідання я вкотре хочу наголосити на необхідності неухильного дотримання безпекових правил у Верховній Раді України та не поширювати інформації щодо початку пленарного засідання, його перебігу раніше ніж за годину після завершення нашої роботи. Також прошу всіх народних депутатів, представників уряду, запрошених гостей відповідально поставитися до забезпечення безпеки єдиного законодавчого органу нашої країни.

Шановні народні депутати, Верховна Рада України працює в режимі одного пленарного засідання, тому сьогодні відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання під час проведення восьмої сесії в умовах дії воєнного стану» ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Шановні народні депутати та гості Верховної Ради, я запрошую до залу засідань Верховної Ради України Президента України Володимира Олександровича Зеленського. Прошу привітати Президента України! (*Бурхливі оплески*).

Шановні народні депутати та гості Верховної Ради України! У пленарному засіданні Верховної Ради України беруть участь: Прем'єр-міністр України Денис Анатолійович Шмигаль та члени Кабінету Міністрів України (*Оплески*), Головнокомандувач Збройних Сил України, генерал Валерій Залужний (*Гучні оплески*), Секретар Ради національної безпеки і оборони України (*Оплески*), виконувач обов'язків Голови Конституційного Суду України (*Оплески*), Голова Верховного Суду (*Оплески*); Генеральний прокурор (*Оплески*), Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (*Оплески*), глави дипломатичних представництв іноземних держав та керівники представницьких міжнародних організацій, акредитованих в Україні (*Оплески*), керівництво Офісу Президента України, військовослужбовці Збройних Сил України, інших військових формувань, на які покладені функції із забезпечення оборони держави, представники

правоохоронних органів (*Гучні оплески*). Також на засіданні присутні члени родин загиблих героїв України (*Оплески*).

Шановні народні депутати! За парламентською традицією розпочнемо засідання з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Шановні народні депутати та гості Верховної Ради України! Сьогодні вже 308-й день рішучого спротиву українського народу широкомасштабній збройній агресії російської федерації. У ці дні, коли весь світ відзначає різдвяні і новорічні свята, Україна продовжує боротися за свою свободу і незалежність. І хоч би скільки держава-агресор запускала ракет і дронів, хоч би скільки збільшувала кількість найманців та окупантів, у неї ніколи не вийде нас застрашити, поневолити, зламати наш волелюбний дух.

Сили оборони України щодня героїчно боронять і звільняють рідну українську землю. Тож схилимо голови у хвилині мовчання перед безсмертним подвигом воїнів, які поклали своє життя за незалежну, демократичну, європейську Україну! Вшануймо також пам'ять усіх невинних жертв злочинної російської агресії!

(Хвилина мовчання).

Прошу сідати.

Шановні народні депутати та гості Верховної Ради України! Верховна Рада відповідно до пункту 8 частини першої статті 85 Конституції України заслуховує Послання Президента України про внутрішнє і зовнішнє становище України.

Сьогодні відповідно до пункту 2 частини першої статті 106 Конституції України Президент України звертається із Посланням до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України.

Шановні народні депутати та гості Верховної Ради! Для проголошення Послання до Верховної Ради України на трибуну запрошується Президент України Володимир Олександрович Зеленський (*Оплески*).

ЗЕЛЕНСЬКИЙ В.О., Президент України. Дуже дякую. Слава Україні!

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

ЗЕЛЕНСЬКИЙ В.О. Шановний пане Голово! Шановні народні депутати нашої міцної України! Шановні урядовці! Шановні гості! Шановні присутні! Шановні українські воїни! Український народе! Давайте сьогодні поговоримо про Україну, про те, як ми всі змінилися за ці 10 місяців, і про те, як ми змінили увесь світ про нашу силу! (*Оплески*). Увесь цей час ми були єдиними так само, як зараз у цій залі, коли всі відповіли: «Героям слава!».

Слава Україні!

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

ЗЕЛЕНСЬКИЙ В.О. Завдяки нашій єдності ми досягли з вами того, у що майже ніхто у світі, у всьому світі, не вірив. Майже ніхто, окрім нас (*Оплески*). Україна стала одним із глобальних лідерів. Наші національні кольори – це сьогодні міжнародний символ сміливості і незламності всього світу. У будь-якій країні, на будь-якому континенті, коли бачать синьо-жовтий, знають, що це про свободу, про народ, який не здався, який вистояв, який об'єднав світ і який переможе! (*Гучні оплески*).

Завдяки Україні світ повірив, що цінності дають силу. Повірив услід за нашою боротьбою. Світ упевнився, що тиранія програє, услід за нашою вірою. Світ побачив, що свобода може стати переможцем, услід за нашими здобутками на полі бою і всіма нашими військовими (*Оплески*). Обов'язково стане! Україна обов'язково переможе!

За 10 місяців цього року ми допомогли всім. Ми допомогли Заходу віднайти себе, знову повернутися на глобальну арену і відчутти, наскільки Захід переважає. Ніхто на Заході вже не боїться і ніколи не буде боятися росії (*Оплески*).

Ми допомогли Євросоюзу набути справжньої суб'єктності. Допомогли Європі відчутти себе не кількома чемпіонатами з командами різного рівня, а однією сильною командою, яка разом з усім вільним світом бореться за цю важливу перемогу (*Оплески*).

Саме Україна об'єднала Європейський Союз. Виявилось, що це можливо! І тепер Європа захищає себе, Європа долає кризи. І це – попри колосальні ресурси, кинуті росією на те, щоб зламати наш континент. Усе, що росія намагалася робити проти Європи, не спрацювало. Не спрацювало! Кожен російський крок став помилкою. Наші ж кроки спрацювали. І вперше в історії Євросоюз допомагає оборонятися від такої масштабної агресії, вперше низка країн ЄС змінила своє законодавство і свої політичні правила і тепер надає збройну підтримку нашій державі (*Оплески*), уперше в історії деякі країни Європи переглянули поняття нейтралітету й протистоять агресії разом з нами, разом з Україною (*Оплески*).

Ми допомогли Європі і більшості країн світу відчутти, що бути нейтральними зараз – це бути, вибачте, аморальними. 143 держави проголосували за резолюцію Генасамблеї ООН на підтримку територіальної цілісності України і повної реалізації Статуту ООН. Це, дійсно, показовий приклад. Це найбільше за 10 місяців і вісім років. І я дякую всім, хто працював на цей результат безпрецедентно активно. Я вас вітаю! Це велика перемога! (*Оплески*).

За цей час, після 24 лютого, лише в мене було 850 міжнародних заходів. І так працював увесь наш дипломатичний корпус. Я хочу зараз подякувати всім, хто працював саме так, так потужно: усім нашим дипломатам, усім нашим урядовцям, звичайно, тим народним депутатам України, хто допомагав МЗС і Офісу будувати проукраїнську коаліцію у світі. Я дякую вам! (*Оплески*). Дякую всім лідерам і народам, які допомагають нам захищати незалежність, захищати

міжнародне право! Дякую шановним послам країн – наших партнерів, які зараз присутні тут, у цій поважній залі (*Оплески*). Дуже дякую!

Дорогі українці! Погляньте, як змінилися глобальні пріоритети. Більшість країн світу вже не цікавиться, чи почує їх росія. Із цим покінчено! Тепер світ по-справжньому зацікавлений у тому, чого ще очікувати від України, що ще Україна може дати Європі, що ми можемо дати світу. Для багатьох людей у світі тепер це гордість – мати друзів серед українців (*Оплески*). Згадайте, як колись українцям хотілося мати друзів серед іноземців. І тепер ми по-справжньому єдині зі світом – з найсильнішими, найвільнішими у світі.

Ми повертаємо мільйонам людей у різних країнах віру в цінності, в цінності, яких батьки вчать дітей будь-де у вільному світі. Ми показуємо, що життя дійсно має залежати саме від таких цінностей. Ми актуалізуємо сенси. Сенси, які довго були, на жаль, лише безплідними буквами деяких міжнародних угод, конвенцій і меморандумів. Вони запрацюють. І ми це показуємо. Ми даємо кожному нашому партнеру унікальне й дуже важливе відчуття та історичну можливість – бути переможцем разом з Україною (*Оплески*). І завдяки українцям світ згадує, що це таке – бути переможцем. Наступного року ми це тільки посилимо.

Цьогоріч ми здобули для України статус кандидата на вступ до Європейського Союзу (*Оплески*). Але наше досягнення не тільки в цьому. Це лише частина досягнення. Україна заслуговує на цей статус давно. Ми це знаємо. Ще років 20 тому ми могли б там бути, мати цей статус. Зараз наше з вами досягнення значно більше. Україна зцементовує. Зцементовує Євросоюз і увесь вільний світ боротьбою за свободу та мир (*Оплески*). І це наш головний здобуток у зовнішній політиці за рік, що минає. Ми зробили очевидним для всіх, що без України жодне об'єднання в Європі не буде сильним. І саме тому в усіх країнах Європейського Союзу впевнена більшість громадян підтримала Україну та ідею приєднання України до ЄС, і більшість бачить нас в Альянсі (*Оплески*). Настає час для початку переговорів щодо членства України в Євросоюзі.

Дорогі українці! Я хочу, щоб ми зараз разом подякували усім тим, хто відкрив нам цю можливість, цей шлях. Я хочу, щоб ми подякували нашим воїнам (*Тривалі оплески*).

Хочу сказати, наші воїни, саме воїни, українські герої, – не просто військовослужбовці, не просто солдати і матроси, не просто сержанти і старшини, не просто офіцери та генерали. Воїни – вони є надією мільйонів людей на життя, вони є надією Європи на спокій, вони є надією світу, що час імперій не повернути (*Оплески*). Українські воїни здобувають для нас мир. І здобудуть!

Слава Збройним Силам України, Національній гвардії, нашим прикордонникам, нашій розвідці, СБУ, ССО, Національній поліції! Слава усім нашим силам оборони і безпеки! Слава Україні! (*Оплески*).

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

ЗЕЛЕНСЬКИЙ В.О. Сьогодні українські воїни доводять, що велич – не від розмірів держави, не від запасу ракет і не від здатності когось до чогось примушувати. Велич – від сили духу тих, хто захищає свій дім, захищає волю для свого народу.

Українські воїни вигнали окупантів з-під Києва, і це був перший переламний момент у повномасштабній війні. Це показало силу нашого опору. Українські воїни звільнили острів Зміїний, і відтоді кожен окупант знає, яку єдину відповідь він почує від українців на будь-які свої зазіхання. Це показало, що Україну ніщо не зупинить. У Чорному морі дещо поменшало флагманів (*Оплески*), а один сумнозв'язний міст усе частіше працює на виїзд, а не на в'їзд (*Оплески*). Якщо працює. І це показало, яким буде майбутнє. Воно буде українським! (*Оплески*).

Активні дії наших Сил оборони й безпеки на Харківщині перегорнули багато сторінок старої історії. Може, російська армія і не знала, що здатна аж так стрімко тікати. Тікати, лишаючи все: позиції, зброю, своїх солдатів і колаборантів. Окупанти тікали, хоча мали перевагу на цьому напрямку в кількості озброєння, техніки й солдатів. Але в наших воїнів була – і є! – інша велика перевага, більш значуща – перевага в рішучості, перевага сили своєї землі під ногами (*Оплески*).

Таку перевагу українських воїнів ми посилюємо потужною зброєю. Вперше в нас така зброя: *HIMARS* і *Krab*, *Harpoon* і *NASAMS*, *Bayraktar* і гаубиці *M777*, *CAESAR* і *Bushmaster*, *IRIS-T* і *Crotale*. Я назвав зараз лише деякі із десятків видів найкращої зброї світу, яка вже є або буде в наших воїнів. Дякую нашим партнерам! (*Оплески*).

Понад 1800 міст і сіл України нам вже вдалося звільнити від окупанта. І я дякую всім державам, які допомагають нам долати російську тиранію саме на полі бою! Нагадаю, ще рік тому здавалося неможливим, що в нашої держави будуть системи ППО *Patriot*. Але тепер маємо й таку домовленість. Дякую нашим стратегічним партнерам! (*Оплески*). Це особливий знак довіри до України, це справжнє союзництво зі Сполученими Штатами Америки. Ми досягли цього! І в мене є один борг із часу візиту до Сполучених Штатів, який я хочу саме зараз віддати.

У цьому залі присутній капітан Павло Чернявський, командир батареї *HIMARS*, відзначений «Хрестом бойових заслуг», який передав цю відзнаку президенту Сполучених Штатів Америки Байдену. Для мене було честю виконати цю особливу місію. Але в неї є друга частина. Президент США Байден у відповідь передав *Command Coin* – спеціальний символ від президента Сполучених Штатів Америки.

Пане капітане, Павле, маю зараз віддати вам цю *Command Coin* (*Оплески*). І ще раз хочу подякувати президенту Байдену, обом партіям Конгресу й кожній американській родині за історичну підтримку України, підтримку наших громадян. Дякую! (*Оплески*).

Шановні українці! Ви бачите як увесь світ, цілий світ, допомагає нам, і ми отримуємо передову зброю. Ви можете бути певні, що настане час, коли бренди української зброї так само будуть цікавити весь світ. Ми здатні виробляти свої ракети, свої морські дрони – ми вже це робимо – бронетехніку, авіатехніку та інші види озброєнь. Уже є наше: «Стугна», «Вільха», «Нептун», морський дрон та інше. Давайте подякуємо нашому вітчизняному виробництву (*Оплески*). Український військово-промисловий комплекс буде одним із найпотужніших в Європі та світі, я в цьому впевнений.

Інтенсивність бойових дій, глибина того зла, яке принесла росія, обсяг і жорстокість злочинів окупантів на нашій українській землі спонукають не тільки нас, а й увесь світ оновлювати стандарти оборони, оновлювати стандарти безпеки, досягати справедливості. Це стосується багатьох сфер: від виробництва снарядів і тактики на полі бою до створення нової дієвої архітектури безпеки для України, всієї Європи та світу, нових гарантій безпеки, від запуску юридичних механізмів, щоб притягнути до відповідальності всіх винних в агресії й компенсувати коштом росії всі збитки, завдані цим терором, до реформи існуючих міжнародних організацій, які мають гарантувати мир, гарантувати міжнародний правопорядок, але не здатні зараз це зробити. Україна вже серед лідерів відповідних процесів. І, до речі, саме в Україні нашими героїчними воїнами визначаються нові стандарти НАТО. Стандарти, якими ми сьогодні ділимося з нашими союзниками по Альянсу. Союзниками, а не просто партнерами (*Оплески*). Але, щоб дійти до цього часу й тих можливостей, ми маємо домовитися зараз поміж собою. Ми всі в цьому залі, в Україні, в нашому народі, у нашому суспільстві.

Пункт перший – єдність (*Оплески*). Ми маємо її берегти попри будь-що, будь-які особисті емоції та інтереси. Єдність – це те, що дозволяє нам зараз зміцнювати суспільство, нашу державу, перемагати разом і змінювати негативні тенденції нашої багатовікової історії. Що сильніша єдність, то більшою і швидшою буде наша з вами перемога (*Оплески*). У єдності ми маємо бути рівними. Рівними в єдності. І це зараз виклик. Дуже важливий момент. Ніхто на фронті не зрозуміє тих, хто, маючи будь-яку політичну вагу чи будь-яку владну позицію, буде намагатися повернутися до старого життя – до життя до 24 лютого. І якщо хтось спробує зіграти проти незалежності України – чи політичної, чи економічної, чи духовної незалежності, – наша держава відповідатиме миттєво і жорстко (*Оплески*). Не існує у світі такого золота для хрестів чи будь-чого ще, яке могло б перекрити моральну іржу від зв'язків з державою-терористом (*Оплески*). І, вибачте, якщо хтось із політичного класу України думає, ніби коли він спускається на лижах з гори, то цим мотивує солдатів підійматися з окопів і йти у наступ, це ознака божевілля. І таких у політиці не буде! (*Оплески*).

Я прошу всіх залишити вдома особисті амбіції та працювати на захист нашого спільного дому. Працювати разом з державою і так, як потрібно для захисту свободи й наших людей. Коли триває така жорстока війна, не час для

особистої політичної партизанщини десь тут, у тилу, у медіа чи, тим паче, у столицях держав, які нам допомагають. Будь ласка, сприймайте мої слова максимально серйозно (*Оплески*).

Україна йде до перемоги, про яку мріяли покоління наших людей, зараз мріють наші діти, мріяли наші батьки, дідусі – всі покоління з часів Богдана до національно-визвольних змагань ХХ століття. Те, чого не досягли раніше, буде в нас. Буде! (*Оплески*). І це можливо завдяки тому, що вперше за кілька століть ми маємо одночасно загальнонаціональну єдність, свою власну державу, що функціонує, і максимальне єднання світу заради підтримки нашої прекрасної України. Ми не дамо нікому «відкотити» це до старих часів. Люди не дадуть. Світ не дасть (*Оплески*). Наша єдність має бути такою ж міцною, як наші воїни.

Пункт другий – безпека. Бути одним із глобальних лідерів – це не статус і не нагорода. Це постійний процес. Процес пошуку нових можливостей для нашої держави, нових друзів та альянсів, нового зростання для економіки й суспільства. Так само безпека держави – це не той стан, якого досягаєш раз і назавжди. Це складна робота, це процес. Лідерство та безпека йдуть завжди поруч – здобуваючи одне, працюєш і на друге. І зараз, коли ворог поставив собі за мету знищити нас, знищити нашу енергетику, ми ставимо собі за мету стати лідером у трансформації нашої енергетики для протидії будь-яким загрозам, будь-яким викликам: військовим, політичним, економічним чи навіть кліматичним. Ми маємо стати – і ми станемо, бо немає виходу! – станемо лідером у побудові сучасної «зеленої» енергетики, що дозволить нам створити децентралізовану енергосистему, яку не зруйнувати нічим і ніякими ракетними ударами (*Оплески*).

Сьогодні – всі бачать – це небезпечно, коли міста залежать від кількох великих тепло- чи електростанцій. Сучасному місту потрібні децентралізовані джерела енергетики, джерела енергії. Лише «зелена» енергетика може дійсно це забезпечити. Маючи лідерські позиції в такій енергетиці й розвиваючи нашу атомну генерацію, а також водневу енергетику, ми будемо здатні забезпечити потреби України, а в мирний час – і Європи (*Оплески*). Це буде історичне посилення ролі України в Європі. Ми можемо, а отже, повинні стати одним із гарантів європейської енергобезпеки. І це завдання, завдання на завтра. Сьогодні ж маємо пройти і обов'язково пройдемо цю зиму.

Російські ракетні і, як кажуть, «шахедні» удари по нашій енергетиці, по енергозабезпеченню українців – це очевидний виклик не лише нашій державі. Коли терор б'є по цивілізованості життя, світ може постати на захист і цивілізованості, і життя. Ми робимо все саме для цього.

Я хочу подякувати кожному й кожній, хто захищає посилення міжнародного тиску на росію за цей терор! І я дякую всім країнам і компаніям, міжнародним організаціям і людям, які постачають нам обладнання, надають фінансову підтримку, щоб забезпечити народ України світлом, теплом і зв'язком. Дякую вам! (*Оплески*).

Один приклад. Лише кількість терміналів *Starlink* в Україні, які наочно доводять перевагу цивілізованості над терором і варварством, ми доведемо вже найближчим часом до більш ніж 30 тисяч (*Оплески*).

Ми вже стаємо – і станемо! – лідером у цифровій трансформації нашої держави й суспільства. Думаю, не варто окремо зупинятися на тому, чого ми досягли в галузі цифровізації та зв'язку. Скажу лише те, що це досягнення такої ваги, яка дозволяє робити досвід нашої держави у цифровізації одним із інструментів зовнішньої політики. Ми завершимо тотальну цифровізацію всіх дозволів і державних послуг в Україні (це і про антикорупцію, це і про стійкість інституцій нашої держави). Завершимо! (*Оплески*). А поширюючи у світі такий досвід трансформації, вдалих досвід, ми забезпечимо Україні нових друзів, нові альянси, нові політичні та економічні можливості. Зокрема, це буде стосуватися розвитку відносин з країнами Африки та іншими державами Глобального Півдня. Цей напрям зовнішньої політики отримав спеціальний пріоритет. Ми вже стаємо – і станемо! – лідером глобальних зусиль заради продовольчої безпеки.

Цей рік показав, що без українського фермера (*Оплески*), без українського аграрного експорту неможливо гарантувати не лише харчову, а й соціальну безпеку для десятків країн Африки, Азії та Європи. Дві наші ініціативи – експортна зернова ініціатива і програма *Grain From Ukraine* (Зерно з України) – повернули світу життєво необхідну стабільність. Понад 15 мільйонів тонн продовольства на експорт до більш ніж 40 країн світу лише за п'ять місяців в умовах повномасштабної війни – це наша перша зернова ініціатива. І я хочу подякувати Генеральному секретарю ООН пану Гутеррішу, президенту Туреччини Ердогану за підтримку відновлення нашого аграрного експорту (*Оплески*).

Уже понад 30 держав-донорів та майже 200 мільйонів доларів США – це наша друга зернова ініціатива, гуманітарна. Євросоюз і Катар, Туреччина і Японія, Норвегія і Корея, Канада та Сполучені Штати Америки – це лише початок глобального гуманітарного коридору для країн, які зіткнулися із загрозою голоду, голоду через росію. І навіть зараз, коли нам важко, ми розділили наш український хліб з тими, кому ще важче. Я дякую за це всім, хто це зробив! (*Оплески*). Моральне лідерство України і наших партнерів беззаперечне.

Україна має завжди шукати, як проявити лідерство, залучити інших лідерів. І кожен такий успіх посилюватиме нашу безпеку, зміцнюватиме як зовнішнє становище для нашої держави, так і внутрішнє. Наші експортні ініціативи та загалом розширення можливостей для вантажних перевезень через територію Європейського Союзу, Туреччину дозволили зберегти мільйони робочих місць для українців.

Шановні присутні! Я прошу вас зараз подякувати всім нашим транспортникам, портовикам, усім, хто працює на залізниці та в кожній галузі, що забезпечує рух товарів для українців! (*Оплески*).

Ще один важливий безпековий елемент. Бізнес зараз – це також захист України. Податки зараз – це також безпека. І цього року в нас не було чи майже не було затримок із виплатою заробітних плат нашим вчителям і лікарям, були

проіндексовані пенсії, як це передбачено законодавством України, на деокупованій території виплати йшли одразу, коли там завершувалися стабілізаційні заходи, на оборону за рік спрямовано понад 1 трильйон 200 мільярдів гривень.

Звичайно, вагому роль відіграли фінансова допомога партнерів та інші залучені кошти. Це правда, але... Але є «але». Ми маємо пам'ятати, що фінансування Збройних Сил України – це передусім внутрішній ресурс від податків українців, від мит, облігацій та інших подібних джерел. І кожна несплачена гривня податків – це гроші, забрані у наших військових. І це факт. Звичайно, наявна податкова система не влаштовує ані тих, хто сплачує податки, ані тих, хто збирає ці податки. Не влаштовує вона й тих наших людей, які отримують зарплати і пенсії з цих податків. Але надзвичайно важливо, щоб ми з вами досягли національної згоди в цьому питанні. І я хочу зараз подякувати всім, кожному й кожній, хто зберігає роботу свого бізнесу, хто зберігає робочі місця, щоб люди могли забезпечувати себе і свої родини, хто сплачує податки. Я дякую всім вам! (*Оплески*).

Ще раз хочу це підкреслити й хочу, щоб ви це знали: дуже важлива міжнародна допомога спрямовується на важливі соціальні виплати, а увесь ресурс на зарплати військовим – це все сплачують громадяни України (*Оплески*).

Пункт третій – справедливість. Створення трибуналу щодо злочину агресії – це невід'ємна частина політики нашої держави. Я впевнений, що трибунал запрацює. Запрацює й міжнародний компенсаційний механізм, який ми зараз будуємо. При цьому маємо по максимуму співпрацювати з нашими міжнародними партнерами, з Міжнародним кримінальним судом. Тобто всі елементи міжнародного і національного правосуддя будуть використані, щоб притягнути до справедливої відповідальності російських вбивць і катів, усіх, хто спланував, розпочав і здійснив агресію проти народу України (*Оплески*). Жоден злочин окупантів в Україні не повинен залишитися без законного вироку. І скільки б ресурсів і часу це не потребувало, відповідальність для окупантів має бути невідворотною. І буде саме такою! (*Оплески*). За все, що було зроблено проти України, проти українців від 2014 року і від 24 лютого. Чи може це забезпечити лише держава? Ні. І я хочу подякувати нашим партнерам, зокрема Нідерландам, за принципове лідерство у цій роботі, а також усім нашим слідчим, експертам, прокурорам, суддям, які вже працюють саме над цим, усім журналістам, громадським активістам, хто долучився до справедливості. Я дякую вам! (*Оплески*).

Дякую й тим, хто допомагає знаходити і блокувати в іноземних юрисдикціях активи держави-терориста та пов'язаних з нею осіб, хто просуває в інших державах важливі законодавчі ініціативи для конфіскації цих активів російської федерації, а також адвокатує це в медіа.

Ми зробимо все, щоб повернути додому всіх наших людей, які зараз в російській неволі. Мета – відновити територіальну цілісність України – завжди йде поруч для нас з іншою метою – звільнити всіх наших людей, яких утримують у російському полоні чи в тюрмах, а також усіх тих, хто був силою депортований з нашої землі. За час після 24 лютого нашої команді вдалося звільнити

з російського полону 1456 людей. Дякую! (*Оплески*). Це суттєво. І я щасливий бачити кожного й кожну, хто повертається в Україну. Але попереду ще значно більше роботи. Проте я не маю сумніву, що ми разом, об'єднано її виконаємо.

Відбудова України після бойових дій – це ще одна складова справедливості. Уже зрозуміло, що це буде найбільший економічний проект нашого часу в Європі. Обсяги того, що потрібно зробити, очевидні для всіх і потребують зараз окремого перелічування. Зазначу дуже коротко лише ключові принципи.

Уся територія нашої держави потребує перебудови тих об'єктів інфраструктури, енергетики, соціальної сфери та іншого, що не відповідає сучасним безпековим вимогам. Ми маємо підняти з руїн територію, на яку зайшли російські окупанти після 24 лютого. Так само будемо відновлювати нормальність життя на території українського Донбасу і Криму (*Оплески*), які були незаконно окуповані в 2014 році й за час, що минув, доведені окупантами до катастрофи. Зараз ще складно оцінити необхідний обсяг ресурсів, але точно можна сказати, що ми повинні зробити пріоритет у відновленні саме для тих компаній, які були в Україні або прийшли в Україну під час війни, які вийшли з російського ринку під час війни, це справедливо (*Оплески*), хто підтримував нас у найважчі, найскладніші моменти, хто був з нами тоді, коли Україна боролася за життя, хто працював, хто сплачував податки, хто волонтерив і допомагав нашій незламності... Треба знайти формат, як надати такому бізнесу більше можливостей у таких важливих проектах, проектах нової, відбудованої України. Український, американський, французький, польський – будь-який бізнес, який ми бачимо тут і зараз (*Оплески*). І прошу вас, шановні народні депутати України, разом з Офісом, урядом розробити законодавчу рамку, що теж, як мені здається, спонукатиме міжнародний бізнес заходити в Україну вже зараз, готуючись до майбутнього, до перемоги.

І ще одне. Так само, як ми маємо відновити територіальну цілісність, маємо відновити й суспільну цілісність. Мільйони наших людей, які стали переселенцями, знайшли прихисток за кордоном, не мають стати біженцями. Я дякую всім країнам, дякую всім народам Європи та світу, які допомагають нашим людям! Але ми повинні зберегти їх як частину українського суспільства, маємо забезпечити їхнє повернення. Це передбачає різні компоненти роботи: гарантування безпеки, економічне зростання, відбудова та подальша інтеграція нашої держави з Європейським Союзом та іншими провідними суб'єктами вільного світу, захист прав людини, вирівнювання соціальних та особистих свобод в Україні та в передових країнах перебування наших переселенців, створення сучасної ветеранської політики – дуже важливо! – створення в Україні сучасної системи реабілітації тих, кого війна поставила у найскладніше становище, щоб у нашому суспільстві було саме це відчуття – що ніхто у нас не є зайвим – це завдання! – що про всіх українців ми піклуємося, що кожному і кожній можемо допомогти. Країна, яка підтримує всіх своїх, є країною, в яку хочеться повернутися (*Оплески*).

Ми маємо зробити так, що коли у світі бачитимуть синьо-жовтий український прапор, то знатимуть, що це і про свободу, і про людей, в яких є міцний дім і яким завжди допоможуть, хоч би що з ними сталося. Бо ми всі – українці, і цього достатньо! *(Оплески)*.

Я дякую вам за увагу!

Слава всім, хто воює й працює заради нашої держави! Слава всім, хто допомагає нам захищати нашу незалежність і свободу! Слава всім вам, нашому народу!

Слава Україні!

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

ЗЕЛЕНСЬКИЙ В.О. Дякую *(Тривалі оплески)*.

Бажаю нам усім у наступному році перемоги й тільки перемоги! Нічого більше не потрібно! З прийдешніми святами! Дякуємо всім за цей складний рік! Дякуємо нашим воїнам, нашому народу прекрасної України!

Слава Україні!

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

(Церемонія вручення державних нагород Президентом України).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні народні депутати! Давайте ще раз подякуємо Президенту України Володимирі Олександровичу Зеленському, уряду на чолі з Прем'єр-міністром України, захисникам та захисницям, членам родин загиблих героїв, представникам дипломатичного корпусу та всім запрошеним *(Оплески)*.

Шановні колеги! Шановні народні депутати! Шановні присутні! Зараз я оголошую перерву в нашому пленарному засіданні. Про час і місце його наступного продовження вам буде повідомлено. Прошу не поширювати інформації щодо його початку.

Користуючись нагодою, також хочу привітати всіх з Різдвом Христовим та прийдешнім Новим роком! Нехай 2023 рік стане переможним для України! Мирного неба усім нам! Від щирого серця усім родинного затишку, здоров'я, витримки, сил та сміливості! Разом до перемоги!

Слава Україні!